

Riksdagsledamot
Mikael Odenberg

1997-10-27

Konstitutionsutskottet

Ink den 997-10-27

Dnr 53/97-98

**Till
Riksdagens konstitutionsutskott**

Granskningsanmälan

Härmed anmäls till granskning statsrådets och chefen för näringsdepartementet beredning av regeringens propositioner 1996/97:84 En uthållig energiförsörjning och 1996/97:176 Lag om kärnkraftens avveckling.

Sammanfattning

Regeringens beslut har beretts av näringsdepartementet i särskild ordning. Några upplysningar och yttranden har inte inhämtats före det faktiska beslutsfattandet. I stället har besluten grundats på underlag som ensidigt har beaktat statens egna och ett statligt bolags intressen. Underlaget har dessutom – på departementschefens ansvar – upprättats av en suppleant i detta statliga bolags styrelse!

Regeringens beslut

Regeringen beslöt den 13 mars 1997 – på statsrådet Anders Sundströms föredragning – att förelägga riksdagen en proposition om nya energipolitiska riktlinjer (prop. 1996/97:84). Regeringen beslöt vidare den 21 augusti 1997 – ävenledes på statsrådet Sundströms föredragning – att förelägga riksdagen en proposition om lag om kärnkraftsavveckling (prop. 1996/97:176).

Energiöverenskommelsen

Regeringens båda beslut föregicks av särskilda överläggningar mellan företrädare för riksdagspartierna. Successivt avskildes olika partiers företrädare från överläggningarna. När överläggningarna slutfördes den 4 februari 1997 kvarstod utöver statsrådet

Sundström endast företrädarna för centerpartiet och vänsterpartiet. De tre förhandlarna avfattade en skriftlig överenskommelse.

Genom överenskommelsen förband sig regeringen att framlägga förslag till en kärnkraftsavvecklingslag i sådan tid att lagen kan träda i kraft den 1 januari 1998. I lagen skulle regeringen ges rätt att upphäva drifttillstånd för kärnkraftsreaktorer. Vidare framgår av överenskommelsen regeringens avsikt att omedelbart efter en sådan lags ikraftträdande fatta beslut om avställning av den privatägda reaktorn Barsebäck 1. Överenskommelsens intentioner har därefter följts upp i de två angivna propositionerna.

Beredningen

De förhandlingar som föregick överenskommelsen utgjorde uppenbart ett direkt – och t.o.m. huvudsakligt – led i regeringens beredning av de två ärendena. Detta framgår också dels av prop. 1996/97:84 (sid. 7 – 14) där överenskommelsen återges i sin exakta ordalydelse, del av prop. 1996/97:176 (sid. 9) där ärendet och dess beredning redovisas.

TV1 Aktuellt avslöjade den 27 augusti 1997 att regeringens beslutsunderlag utgjorts av en konfidentiell promemoria, upprättad inom näringsdepartementet den 15 januari 1997. Att promemorian var konfidentiell framgick av dess försättsblad. Först på uttrycklig begäran den 28 augusti 1997 – dagen efter Aktuells avslöjande och mer än två månader efter det att riksdagen hade fattat sitt energipolitiska beslut – fick riksdagens näringsutskott tillgång till promemorian.

I promemorian anges uttryckligen att dess syfte var att ge "*underlag för energiförhandlingarna*" och att "*översiktligt söka analysera och bedöma formella samt praktiska konsekvenser för Vattenfall AB och ägarer vilka skulle kunna följa efter ett beslut av statsmakterna att låta stänga en av bolagets reaktorer*". Av promemorian framgick att ett stängningsbeslut riktat mot någon av Vattenfall AB:s reaktorer skulle, utöver direkta kapitalförluster, riskera att åsamka bolaget högre lånekostnader och en försvagad marknadsställning. Det konstaterades även att statens allmänna ägarroll skulle riskera att skadas.

På grundval härav beslöts alltså att skydda Vattenfall AB från ingripanden och en överenskommelse slöts om att i stället rikta åtgärderna mot det privatägda företaget Barsebäck Kraft AB inom Sydkraftkoncernen. Ett sådant ingripande skulle i sin tur möjliggöras genom den särskilda lagstiftningen.

Skäl för granskning

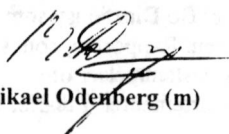
Enligt 7 kap 2 § regeringsformen (RF) skall "*vid beredningen av regeringsärenden behövliga upplysningar och yttranden inhämtas*". Beredningskravet är ägnat att säkerställa att regeringens beslut är väl förberedda och väl avvägda. Det yttersta

ansvaret för beredningen åvilar föredragande statsråd, i detta fall näringsminister Anders Sundström.

I förevarande fall träffades en överenskommelse om att stänga Barsebäck innan den erforderliga lagstiftningen hade remissbehandlats. Besluten grundades på en hemlig promemoria som ensidigt beaktade Vattenfall AB:s och statens egna intressen. Slutligen upprättades denna konfidentiella promemoria av ett departementsråd som samtidigt innehade posten som suppleant i styrelsen för Vattenfall AB.

Konstitutionsutskottet bör därför granska om näringsminister Anders Sundström har handlagt beredningen av dessa ärenden i enlighet med bestämmelserna i 7 kap 2 § RF.

Stockholm dag som ovan

Mikael Odenberg (m)